

Lakivaliokunnalle

U 44/2021 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta neuvoston päätökseksi Euroopan unionin liittymisestä yleissopimukseen ulkomaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa

Esitän lausuntonani kunnioittavasti seuraavan:

Kansainväliset transaktiot johtavat tyypillisesti riitoihin, joilla on ulottuvuuksia useampaan kuin yhteen valtioon. Näille riidoille on ominaista rajat ylittävien prosessuaalisten ja kansainvälis-yksityisoikeudellisten haasteiden lisäksi huomattava vaikeus turvata ulkomaisten tuomioiden asianmukainen tunnustaminen ja täytäntöönpano, mikä aikaansaa oikeudellista epävarmuutta globaalissa katsannossa.

Kansainvälisen sopimustasoisen normiston aikaansaaminen ulkomaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa on ensiarvoisen tärkeää. Käsillä oleva Haagin yleissopimus ulkomaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa täyttää tässä suhteessa merkittävän aukon yleismaailmallisesti. Yleissopimus tuo kaivattua oikeusvarmuutta ja ennustettavuutta täytäntöönpanoa ja tunnustamista koskeviin tilanteisiin ja vähentää niihin liittyviä riskejä ja kustannuksia edistäen näin oikeuden saatavuutta.

Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin sopimustoiminnassa käsillä olevaa yleissopimusta voidaan pitää tärkeänä lisänä jo olemassa oleviin yleissopimuksiin. Kyseessä on merkittävä kansainvälis-yksityisoikeudellinen sopimus, jonka sääntelytapa vastaa kansainvälisen yksityisoikeuden peruseriaatteita. Sopimuksessa määritetään asianmukaisesti tunnustamisen ja täytäntöönpanon perusteet sekä kieltäytymisperusteet, joihin tuomioistuin voi turvautua, jos sen ei ole mahdollista tunnustaa tai täytäntöönpanna käsillä olevaa ulkomaista ratkaisua. Suoranaisia toimivaltamääräyksiä yleissopimus ei sisällä.

Yleissopimuksen 2 artikla sisältää useita poikkeuksia asiallista soveltamisalaa koskevasta pääsäännöstä. Poissuljentojen lisäksi on kuitenkin syytä kiinnittää huomiota myös soveltamisalaan sisällytettyihin oikeusasioihin. Esimerkiksi työsopimukset ja kuluttajasopimukset kuuluvat yleissopimuksen soveltamisalaan.

Yleissopimuksen merkitystä onkin arvioitava paitsi yritysten myös yksilöiden oikeudellisen aseman kannalta.

Kuten valtioneuvoston kirjelmästäkin ilmenee, Haagin yleissopimus tulisi ensisijaisesti sovellettavaksi Suomessa suhteessa sellaisiin valtioihin, jotka eivät ole EU:n jäseniä eivätkä Luganon yleissopimuksen sopimusvaltioita. Suomessa annetut tuomiot tunnustettaisiin ja täytäntöönpantaisiin Haagin yleissopimuksen määräysten mukaisesti muissa sopimusvaltioissa, ja muissa sopimusvaltioissa annetut tuomiot tunnustettaisiin ja täytäntöönpantaisiin vastaavasti Suomessa. Tämä ulkomaisten tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva yleissopimus ei vaikuta Haagin oikeuspaikkayleissopimuksen soveltamiseen.

Käsillä olevan Haagin yleissopimuksen ovat tähän mennessä allekirjoittaneet Uruguay, Ukraina ja Israel sekä viimeksi Costa Rica, eikä sopimus ole vielä kansainvälisesti voimassa.

Kaiken kaikkiaan katson, että EU:n liittymistä Haagin yleissopimukseen on syytä vahvasti puoltaa.

Helsingissä 23. syyskuuta 2021

Ulla Liukkunen
Professori